

LES REFORMES ECONÒMIQUES TRANSFORMEN EL PAÍS DE MAO

Floriran mil canvis a la Xina

Queden enrere els anys en que Mao Zedong s'adreçava a les multituds que brandaven el *Llibre Roig*, denunciant la perversitat del sistema capitalista. La Xina ha iniciat un camí accelerat de reformes econòmiques que ningú no sap ben bé on acabarà.

Jaume Bartrolí (Pequín)

Arribar a la Xina és com entrar en una pedrera: els gratacels neixen com bolets als suburbis entre grues i pols de ciment. Al centre, però, les ciutats adquireixen un aspecte agradable i un xic mediterrani. Els comerços van substituint, un rere l'altre, els mostradors de fusta per altres d'alumini i marbre, estil Hong-Kong i, als aparadors, les rentadores, les motos japoneses i les màquines de fotografiar i el tabac nord-americà conviuen

harmònicament amb la roba de nen, les sabates i els pots de menjar. Impossible distingir una tenda de queviures d'una d'electrodomèstics. Tot-hom vol vendre de tot i cap botiguer no resisteix la temptació d'exposar un televisor al seu aparador. La competència es forta i tots proven de cridar l'atenció dels clients a base d'augmentar el volum dels *radiocassetes*, per on sonen les cançons de moda —les mateixes músiques de tot arreu— cantades en xinés.

Un carrer que el mes passat estrenà semàfors veu ara com intenten ense-

nyar a la gent a utilitzar-los. Tanquen el carrer i només deixen uns forats per al pas dels vianants. No serveix de res. Vigilants armats de potents xiulets deixen sords els vianants que creuen fora de lloc i els conductors que salten el roig. Han hagut de posar-ne més d'un en cada cruïlla.

Dins una llibreria venen calendaris de butxaca amb fotos de «misses» i uns altres de paret amb dones vestides en posicions, com a mínim, provocadores. Els habituals còmics xinesos, en blanc i negre, tenen ja per company de prestatgeria l'ànec Donald i

La reforma
acabarà on el
Partit
Comunista
vulga.

comprar, des de l'*Enciclopaedia Britanica* fins a volums d'informàtica.

Al portal següent hi ha uns nois amb texans que juguen enfollits amb maquetes de matar marcians i beuen Coca-Cola. Al port algú fa surf a vela entre els sampans. Quan cau la nit s'encenen llums de neó. Són, totes aquestes, les imatges habituals de Xà-mien, un dels catorze «ports oberts» de la República Popular. Centres pilot de transformació econòmica i social, el país hi viu amb l'accelerador premut. Jo ja havia estat a la Xina fa un any i mig i ara he descobert una

gona els científics, sembla que aquesta beguda prevé el càncer i prolonga la joventut.

Engego la televisió i constato que la publicitat ha aparegut entre l'òpera xinesa i el telefilm nord-americà. Surt un anunci d'una pasta de dents idèntic al que apareix en la televisió a Catalunya. Un detall només: els protagonistes són dos adolescents xinesos. Pels carrers de Kunming un cartell es repeteix obsessivament. Demano que me'l tradueixin. Diu que el temps és diners i, l'eficàcia, vida.

L'igualitarisme, enemic de la prosperitat

«L'igualitarisme no pot aportar la prosperitat». La frase sembla pròpia de qualsevol deixeble del reaganisme econòmic. «Prosperitat per a tots no vol dir prosperitat simultània i igual». ¿Un text monetarista? «La nostra experiència històrica prova que la recerca d'una prosperitat simultània i igual no condueix enlloc més que a la pobresa de tots». En realitat, són paraules del vice-primer ministre xinès Tian Jiyun i són extrems de l'informe sobre la situació econòmica actual i la reforma del sistema econòmic llegit el gener passat a Pequín.

Dit i fet, per tant. Set anys després que Deng Xiaoping les anunciés, les reformes continuen. La premsa oficial les anomena «La nova gran marxa».

L'objectiu és quadruplicar els ingressos industrials i agrícoles per a l'any 2000. La teoria diu que, una vegada demostrat que el model soviètic no ha servit, en el nou model socialista xinès és possible planificar la macroeconomia deixant la microeconomia a la iniciativa privada. El camí immediat va passar, l'últim any, per l'alliberament dels preus dels aliments, per tal de racionalitzar-ne la producció, l'ajust i l'augment dels salaris, l'obertura del comerç interregional i interurbà i la concessió de més poder de decisió a les empreses i fàbriques en els camps de la producció, compres, vendes, personal i ús dels beneficis.

Els èxits més espectaculars, els ha propiciats el camp. Les comunes han passat a la història. El sistema de conreu col·lectiu de la terra és substituït per l'anomenat «sistema responsable», on depenen de cada família els guanys i les pèrdues. Lloga un tros de terra a l'estat i paga amb part de la producció a un preu prefixat. La resta, la pot vendre al mercat lliure.

Tintín. I el *Newsweek* ja pot adquirir-se fora dels hotels reservats als estrangers. Però encara t'aturen quan intentes traspasar la porta on una inscripció indica «No és permès el pas als estrangers». A dins venen fotocòpies dels llibres tècnics i científics estrangers que el país no pot permetre's de

Xina que encara pot sorprendre'm en cada cantonada.

Obro el diari (el *China Daily*, editat en anglès) i anuncia que aquest any la Beihingyang Food Company celebra el primer de maig traient al mercat la seua nova Tianfu-Cola (versió ampolla de vidre i llauna metàl·lica). Se-

Resultat: la Xina no havia estat mai millor assortida de tanta diversitat i qualitat de llegum i fruites fresques i de carn. La producció agrícola que entre 1953 i 1980 es va incrementar en un 3,5 per cent anual ha crescut els últims cinc anys en un 8,1 per cent anual.

¿Tornaran a aparèixer les classes socials?

Naturalment, els preus també han pujat. Per contrarestar-ho, el govern ha augmentat per primera volta en dotze anys els salaris urbans: un 34,9 per cent d'increment mitjà per a les famílies obreres. Un habitant de la ciutat guanya, amb aquest augment, unes 57.000 pessetes, mentre que un camperol s'ha de conformar amb 20.000.

La febre del consum

La producció industrial no s'ha quedat enrere. Les estadístiques oficials del 1985 parlen que la producció de carbó va augmentar en un 7,7 per cent, la d'electricitat en un 8 per cent i la de ciment en un 15,8 per cent.

Per contra, el 1985 es van produir 16.000.000 d'aparells de televisió (61,6 per cent més que l'any anterior) dels quals 4.100.000 eren en color; 12.760.000 cassettes-gravadores; 8.830.000 rentadores domèstiques i 1.390.000 frigorífics.

És la bogeria pel consum. Només cal veure les multituds que omplen cada vespre els carrers comercials de Pequín o les tendes de Shanghai, que lluiten contra la invasió de curiosos que

només volen mirar fent pagar entrada. O els magatzems amb guàrdies encarregats de controlar els aldarulls provocats per clients que volen una mateixa peça.

Després de tants anys, els xinesos s'han llançat al consumisme amb una il·lusió quasi infantil. La pregunta, però, és ¿d'on treuen els diners? A tall d'exemple, un televisor en color costa 1.000 yuans, el salari mig anual d'un ciutadà.

Una explicació podria ser que els xinesos estan posant en circulació els diners que haurien estalviat durant els anys que no tenien res a comprar. Una altra són els sobresous, que molts intenten fer-se als mercats improvisats que es formen a l'aire lliure, quan cau el sol, en moltes ciutats. La tercera explicació són els nous rics resultat de l'explosió de l'empresa privada: 400.000 el 1976, 11 milions, el 1985, any en què les empreses van veure doblar les vendes a la menuda, respecte a les de l'any anterior. ¿Fins a quin punt l'estat els controla els guanys?

Els problemes, naturalment, no s'han fet esperar. L'any 1985 les importacions varen créixer en un 54,2 per cent i les exportacions només en un 4,7 per cent. Enguany el govern ha hagut de tancar l'aixeta de les llicències d'importació.

Més greu encara és l'aparició de grans disparitats en els ingressos: entre camperols de regions riques i camperols de regions pobres, entre el camp i la ciutat, entre treballadors privats i de l'estat. El govern assegura que treballarà per evitar diferències massa grans, però la premsa ja parla de la «malaltia dels ulls rojos», nom popular de la gelosia. ¿Tornaran a aparèixer les classes socials a Xina?

La pregunta que molta gent es fa és on acabarà la reforma. La resposta és sempre igual: on el Partit Comunista vulgui.

Resulta impensable ja una marxa enrere, perquè són massa les il·lusions que s'han despertat i perquè la baixada de la producció alimentària, que podria provocar una reculada, seria catastròfica. Però tampoc no sembla probable mantenir el ritme de creixement actual. Caldrà fer reajustaments, correccions, donar temps per assumir el canvi fet. El partit ha donat ja prou exemples de pragmatisme per estar segurs que s'adaptarà a les circumstàncies. A pesar de tot, els dirigents són inflexibles en una definició: «La Xina mai no tornarà al capitalisme». O això diuen. □